

СПОСОБИ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЗМІСТУ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ЕЛЕКТРОННОМУ ПІДРУЧНИКУ

Павлова Тетяна,

науковий співробітник
відділу початкової освіти ім. О. Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України,
Київ, Україна

tetpav@ukr.net

До школи сьогодні приходять сучасні за типом мислення учні, які адаптовані до віртуальної реальності. Якщо орієнтуватися на «теорію поколінь» (Н. Хоув, В. Штраус), нині за партами сидить покоління Z — «цифрові» діти. Це діти мультимедійних технологій. Вибір — їхня головна цінність, пошук — це те, що вони вмюють найкраще. Як захопити увагу покоління, народженого з гаджетом у руці? (Малихін, 2021, с. 17–18).

Вітчизняні дослідження (М. Жалдак, Т. Засекіна, О. Чорноус та ін.) свідчать про актуальність розроблення проблеми використання технологій навчання для молодших школярів. Доведено неправомірність підходу, коли комп'ютерне навчання (КН) протиставляється традиційному. Продуктивним підходом вважається стратегія використання КН як доповнення до наявного НМК, що передбачає:

- організацію практики опрацювання учнями програми в різних складниках цього комплекту відповідних умінь, що узгоджені з вимогами до кінцевих результатів навчання, передбачених програмою;
- додавання коригуючих інструкцій для учнів, які потребують педагогічної підтримки і забезпечення додаткових завдань для тих, хто характеризується випереджувальним темпом навчальної діяльності;
- надання додаткових інструкцій, якщо учні не мають доступу до навчання (під час дистанційного і змішаного навчання).

Експерти наголошують, що ІТ технології потрібно інтегрувати в навчальні програми і використовувати поряд з іншими навчальними засобами, такими як художні матеріали, письмові зразки, ігрові матеріали, книги, що в системі забезпечують самовираження учнів у різних видах діяльності.

Як зазначає Т. Засекіна, сьогодні все більш очевидним є те, що підручник має бути не просто книгою-носієм змісту навчального предмета, а засобом, спрямованим на розвиток умінь застосовувати набуті знання в реальних життєвих ситуаціях, інструментом управління навчально-пізнавальною діяльністю. Інтеграція паперового підручника і комп'ютера дає змогу реалізувати схему: зміст + методика + комп'ютер (Засекіна, 2020, с. 306–310).

Встановлено, що особливого значення при використанні комп'ютерних технологій у навчальному процесі набуває врахування і розвиток неформалізованих, творчих компонентів мислення: реалізація проблемної ситуації; самостійне вироблення критеріїв добору потрібних операцій, що забезпечують їх розв'язок; генерація здогадок та гіпотез у процесі пошуку основної ідеї розв'язку; матеріальна інтерпретація формального розв'язку та ін. (Жалдак, 2002, с. 376).

Використання електронного підручника – це не пасивне застосування технологій, коли учні споживають контент, наприклад, дивляться програму без супроводу коментарями чи завданнями. Електронний підручник забезпечує активне застосування, коли учні використовують програми для змістовного навчання. У початкових класах набір технологічних прийомів з використанням електронного підручника забезпечує партнерську взаємодію між учителями й учнями. Одним із способів, яким вчитель визначає ступінь занурення учнів у навчання вважається супроводжувальна взаємодія між учителем і учнями. Підкреслимо, що для дітей 6–8 років у шкільних умовах пристрої потрібно використовувати як інструмент для дослідження і самостійного створення контенту. Доведено, що учні молодшого шкільного віку можуть використовувати ІТ технології з метою вирішення пізнавальних і дослідницьких завдань.

Для вчителя важливо враховувати актуальний рівень розвитку дітей. Це значить, що пріоритетними мають бути питання здоров'я дитини, а другорядними – досягнення результатів навчання. Технологію ніколи варто використовувати заради технологій. Її необхідно спрямовувати для досягнення цілей розвитку (Корчевський, 2016, с. 61).

Електронний підручник важливий дидактичний засіб, який значно підвищує ефективність навчального процесу, враховуючи індивідуальні особливості учня, рівень мотивації, компетенції, цілі навчання. Він повинен будуватися на принципах логіки і надавати різні варіанти можливостей вивчення змісту.

Зазначимо, що електронний підручник (ЕП) учні розглядають як «навчальну програмну систему комплексного призначення, що забезпечує безперервність і повноту дидактичного циклу процесу навчання: надає теоретичний матеріал, забезпечує тренувальну навчальну діяльність та контроль рівня знань, а також інформаційно-пошукову діяльність, математичне й імітаційне моделювання з комп'ютерною візуалізацією та сервісні функції за умови налагодження інтерактивного зворотного зв'язку. Тобто сучасний електронний підручник — це не просто сучасний засіб навчання, а нове культурне середовище розвитку учня, яке буде функціонувати в освітньо-розвивальному просторі за самостійними законами інформаційно-комунікаційного освітнього середовища (Чорноус, 2021, с. 278–281).

Електронний підручник можна використовувати для надання інформації та інструктажів для батьків, щоб закріпити вдома те, що вивчають у школі. Сучасні дослідження з використання ІТ технологій показують, що учні дізнаються більше від контенту, коли вчителі взаємодіють з ними, заохочуючи їх встановлювати реальні зв'язки з тим, що вони переглядають, як під час перегляду, так і після цього; уміння добирати послідовність операцій і дій.

Нами розроблено і апробовано в електронному підручнику з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» на платформі IZZI завдання з орієнтацією на формування загальнонавчальних умінь, що надасть освітньому процесу практично значимого характеру,

можливість використовувати на міжпредметному рівні інструкції типу: вибери; познач; оціни; встанови відповідність; послідовність подій; вибери правильну відповідь; з'єднай причину і наслідок; доповни власними міркуваннями; вилучи зайве тощо.

Електронний підручник структуровано відповідно до змістових ліній інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (природнича, здоров'язбережувальна, історична, громадянська, соціальна, технологічна) і до етапів уроку. Кожен етап наповнено змістом, що передбачає його використання для актуалізації знань (ПОВТОРЕННЯ), вивчення нового матеріалу (ДІЗНАЮСЯ), застосування їх на практиці (ТРЕНУЮСЯ, МІРКУЮ) до узагальнення результатів (ОЦІНЮЮ) (Бібік, 2022).

Використані джерела

- Бібік, Н., Бондарчук, Г. (2022). Електронний підручник з інтегрованого курсу «Я досліджую світ». <https://api.izzi.digital/preview/page/376756>
- Жалдак, М.І. (2002). Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу. Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002. Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України. Академія педагогічних наук України. Ч. 1. Харків: «ОВС».
- Засєкіна, Т.М. (2020). Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка.
- Корчевський, Д.О. (2016). Інтеграція змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка.
- Малихін, О.В. (2021). Дистанційне навчання як педагогічна технологія. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали. Київ: Педагогічна думка.
- Чорноус, О. (2021). Формування інформаційної грамотності учнів як складова елементів навчального матеріалу електронних підручників. Проблеми сучасного підручника, 27, 293 – 298.

METHODICAL PROJECTION OF NEW APPROACHES TO LANGUAGE EDUCATION IN THE GUIDE TO THE UKRAINIAN LANGUAGE

Petruk Oksana,

candidate of Pedagogical Sciences,
a senior researcher in the Department of Primary
Education named after O. Savchenko,
Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

 k.ordinat@ukr.net

Rethinking the goals and results of education, and transforming the content of the Ukrainian language as a state language course led to a change in the methods and technologies of its mastery, and therefore to the emergence of modern teaching aids: textbooks and teaching aids.